

Kuntatalouden kehitys vuoteen 2029

Päivitetty 30.4.2025

Kevään 2025 kuntatalousohjelma, VM:n ja Kuntaliiton ennusteet

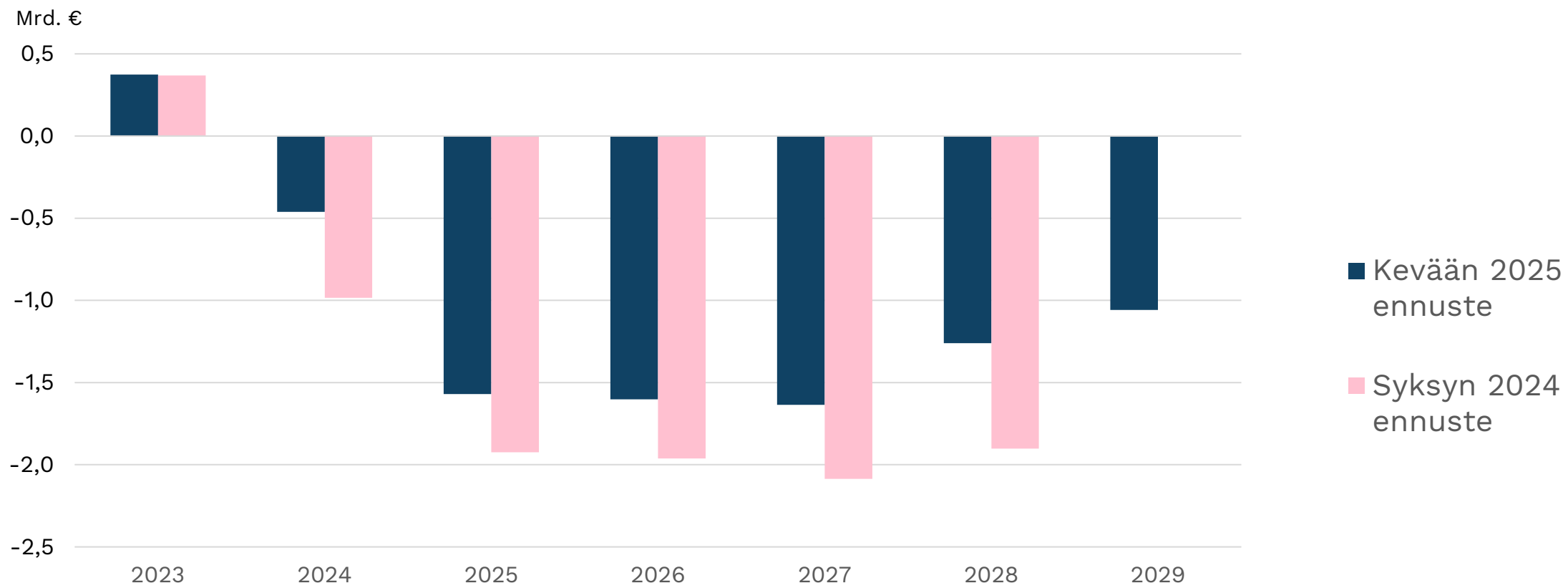
Mikko Mehtonen @MikkoMeh

Nostot kuntatalouden kehitysarviosta keväällä 2025

- Kuntatalouden tila heikkenee vuonna 2025 jyrkästi, kun toiminnan ja investointien rahavirta pienenee vuodesta 2024 noin miljardilla eurolla. Toiminnan ja investointien rahavirta pysyy noin -1,6 miljardissa eurossa myös lähivuodet, mutta vahvistuu hieman kehyskauden lopussa 2028-2029 määräaikaisten valtionosuusleikkausten väistyessä. Kuntatalouden vuosikate ei riitä nettoinvestointeihin 2025-2029.
- Heikkenevästä talousnäkymästä huolimatta kuntatalouden kehitysarvio on parantunut viime syksyn ennusteesta. Ennustetta on vahvistanut kuntien odotettua pienempi menokasvu vuonna 2024. Kuntien arvioitua menokehitystä voi muuttaa yhä muun muassa kuntien palkkaneuvottelujen ratkaisut. Kuntien verotuloihin kohdistuu negatiivinen riski muun muassa Yhdysvaltojen kauppapolitiikkaan liittyvien päätösten myötä.
- Petteri Orpon koko hallituskauden kuntapäätökset vahvistavat kuntataloutta hieman. Päätösten nettovaikutus on vuonna 2026 kuntataloutta hieman heikentävä. Kuntien valtionosuuksiin kohdistetaan eri perusteilla lukuisia lisäyksiä ja leikkauksia.
- Laskennallinen kunnallisveroprosentin korotuspaine kasvaa kehyskauden aikana erityisesti väestöään menettävissä ja vanhemman väestön kunnissa. Vuodesta 2025 eteenpäin negatiivisten vuosikatteiden kuntien lukumäärä kasvaa voimakkaasti. Vuosikatteen vahvistamiseen tulisi kiinnittää huomiota erityisesti pienimmissä kuntakokoryhmissä.

Kuntatalouden ennuste edelleen synkkä

Toiminnan ja investointien rahavirta

Toiminnan ja investointien rahavirta = tulorahoitus – investoinnit

Toiminnan ja investointien rahavirta kuvaa kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen.

Kuntien ja kuntayhtymien talous

painelaskelman mukaan, mrd.€

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Toimintakate	-14,06	-14,31	-15,65	-16,43	-16,98	-17,35	-17,75
Verotulot	14,59	14,10	14,25	15,03	15,65	16,27	16,88
Valtionosuudet	3,67	3,43	4,09	4,26	4,24	4,57	4,74
Rahoitustuotot ja kulut, netto	0,36	0,32	0,25	0,23	0,19	0,17	0,18
Vuosikate	4,56	3,55	2,94	3,07	3,10	3,66	4,05
Poistot	-2,80	-2,81	-2,91	-3,01	-3,11	-3,21	-3,31
Satunnaiset erät, netto	-0,02	0,35	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden tulos	1,75	1,09	0,03	0,07	-0,01	0,46	0,74
Tulorah. korjauserät	-0,22	-0,41	-0,41	-0,41	-0,41	-0,41	-0,41
Tulorahoitus, netto	4,32	3,49	2,53	2,67	2,69	3,25	3,64
Investoinnit, netto	-3,95	-3,95	-4,10	-4,27	-4,33	-4,52	-4,70
Rahoitusjäämä ¹⁾	0,37	-0,46	-1,57	-1,60	-1,64	-1,26	-1,06
Lainakanta	19,90	20,63	22,35	24,11	25,90	27,31	28,52
Rahavarat	6,85	7,59	7,57	7,54	7,51	7,48	7,45

1) Rahoitusjäämä = Toiminnan ja investointien rahavirta = Tulorahoitus + investoinnit, netto

Tulorahoitus = Vuosikate + satunnaiset erät, netto + tulorahoituksen korjauserät

Kokonaistaloudelliset ennusteet

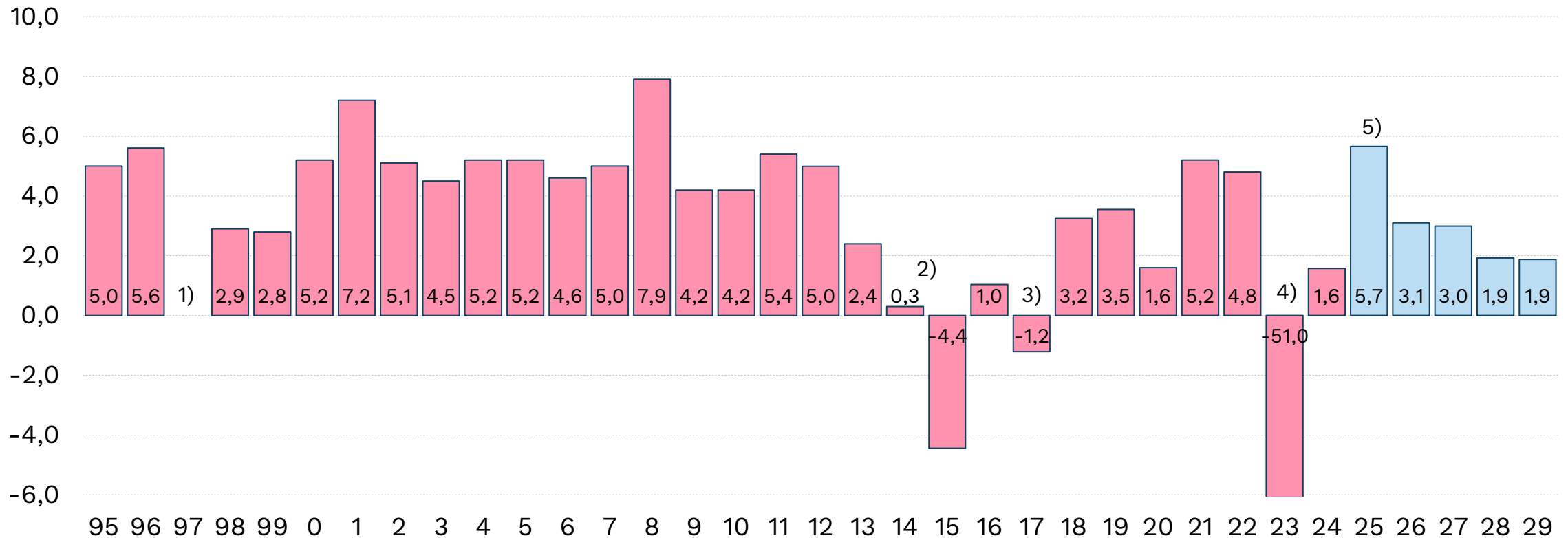
<u>muutos-%</u>	<u>2023</u>	<u>2024</u>	<u>2025</u>	<u>2026</u>	<u>2027</u>	<u>2028</u>	<u>2029</u>
BKT, määrän muutos	-0,9	-0,1	1,3	1,6	1,5	1,4	1,4
BKT, muutos (syksyn24 ennuste)	-1,2	-0,2	1,7	1,5	1,3	1,2	
Palkkasumman muutos	5,0	1,4	3,7	5,0	4,4	4,1	4,0
Yleisen ansiotason muutos	4,2	3,1	3,2	3,8	3,0	3,0	3,0
Kuntien ansiotason muutos	5,2	3,4	3,8	4,4	4,4	3,0	3,0
Kuluttajahintojen muutos	6,2	1,6	0,9	1,6	1,8	2,0	2,0
Valtionosuusindeksi muutos	4,1	3,2	3,1	3,8	3,7	2,7	2,7
Työttömyysaste	7,2	8,4	8,8	8,3	7,9	7,6	7,3
Työllisyysaste	73,6	72,1	71,7	72,1	72,6	73,2	73,7

Kuntien ja kuntayhtymien bruttomenot

mrd.€

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Toimintamenot	21,51	21,85	23,08	23,80	24,51	24,98	25,45
- Henkilöstömenot	11,49	11,64	12,13	12,62	13,07	13,32	13,56
- Palkat	9,23	9,47	9,87	10,25	10,63	10,84	11,05
- Muut henkilöstömenot	2,26	2,17	2,26	2,37	2,44	2,48	2,51
- Ostot (materiaalit ja palv.)	7,65	7,87	8,14	8,35	8,59	8,78	8,96
- Avustukset	1,22	1,16	1,61	1,61	1,60	1,60	1,61
- Muut toimintamenot	1,14	1,18	1,19	1,22	1,25	1,29	1,32
Rahoitusmenot, brutto	0,40	0,45	0,53	0,62	0,65	0,70	0,74
Investoinnit	4,76	4,78	4,93	5,10	5,16	5,35	5,53
Yhteensä	26,67	27,08	28,54	29,52	30,33	31,03	31,72
Muutos-%:							
Toimintamenot	-51,0	1,6	5,7	3,1	3,0	1,9	1,9
- Palkat	-49,9	2,6	4,3	3,8	3,7	2,0	1,9
- Ostot (materiaalit ja palv.)	-56,0	2,8	3,5	2,6	2,9	2,2	2,1
Menot yhteensä	-46,7	1,5	5,4	3,4	2,7	2,3	2,2

Kuntien ja kuntayhtymien toimintakulujen kasvu-%

1) Mm. opetustoimen ylläpitäjämallin johdosta vuosi 1997 ei ole vertailukelpoinen aikaisempien vuosien kanssa

2) Vuosina 2014-2015 toimintamenojen kasvua hidastaa kunnallisten ammattikorkeakoulujen sekä liikelaitosten yhtiöittäminen.
Lisäksi vuonna 2015 menojen tasoon vaikuttaa tilastouudistus. Ilman näitä toimenpiteitä kasvu vuosina 2014 ja 2015 noin 1 %.

3) Vuonna 2017 toimintamenoissa näkyy perustoimeentulotuen maksatuksen ja laskutuksen siirto
Kelalle sekä kiky-sopimus. Ilman näitä toimenpiteitä kasvu olisi noin 1 %.

4) Sote-uudistus vähentää kuntien toimintakuluja.

5) TE-uudistus lisää kuntien toimintakuluja.

Päivitetty: 30.4.2025/Mehtonen

Lähde: vuodet 1995-2020 Tilastokeskus, vuodet 2021-2024 Valtiokonttori, vuosien 2025-2029 arviot VM

Kuntien verotulot

Verotuloksi kirjattavat, mrd.€

	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Verolaji						
Kunnallisvero	9,99	10,22	10,74	11,17	11,62	12,06
Yhteisövero	1,77	1,68	1,76	1,87	1,93	2,01
Kiinteistövero	2,33	2,39	2,43	2,49	2,55	2,61
Verotulot yhteensä	14,09	14,29	14,93	15,53	16,10	16,68
Muutos-%:						
Kunnallisvero	-3,3	2,3	5,1	4,0	4,0	3,8
Yhteisövero	-14,3	-5,0	4,8	6,3	3,2	4,1
Kiinteistövero	6,7	2,4	1,7	2,5	2,4	2,4
Verotulot yhteensä	-3,4	1,4	4,5	4,0	3,7	3,6
Tuloveroprosentti, keskim.	7,52	7,59	7,59	7,59	7,59	7,59
Yhteisöveroprosentti	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
Osuus yhteisöverosta, %	23,69	23,65	22,90	23,05	23,23	23,28

Kuntasektorin vuosikate, poistot sekä investoinnit¹⁾

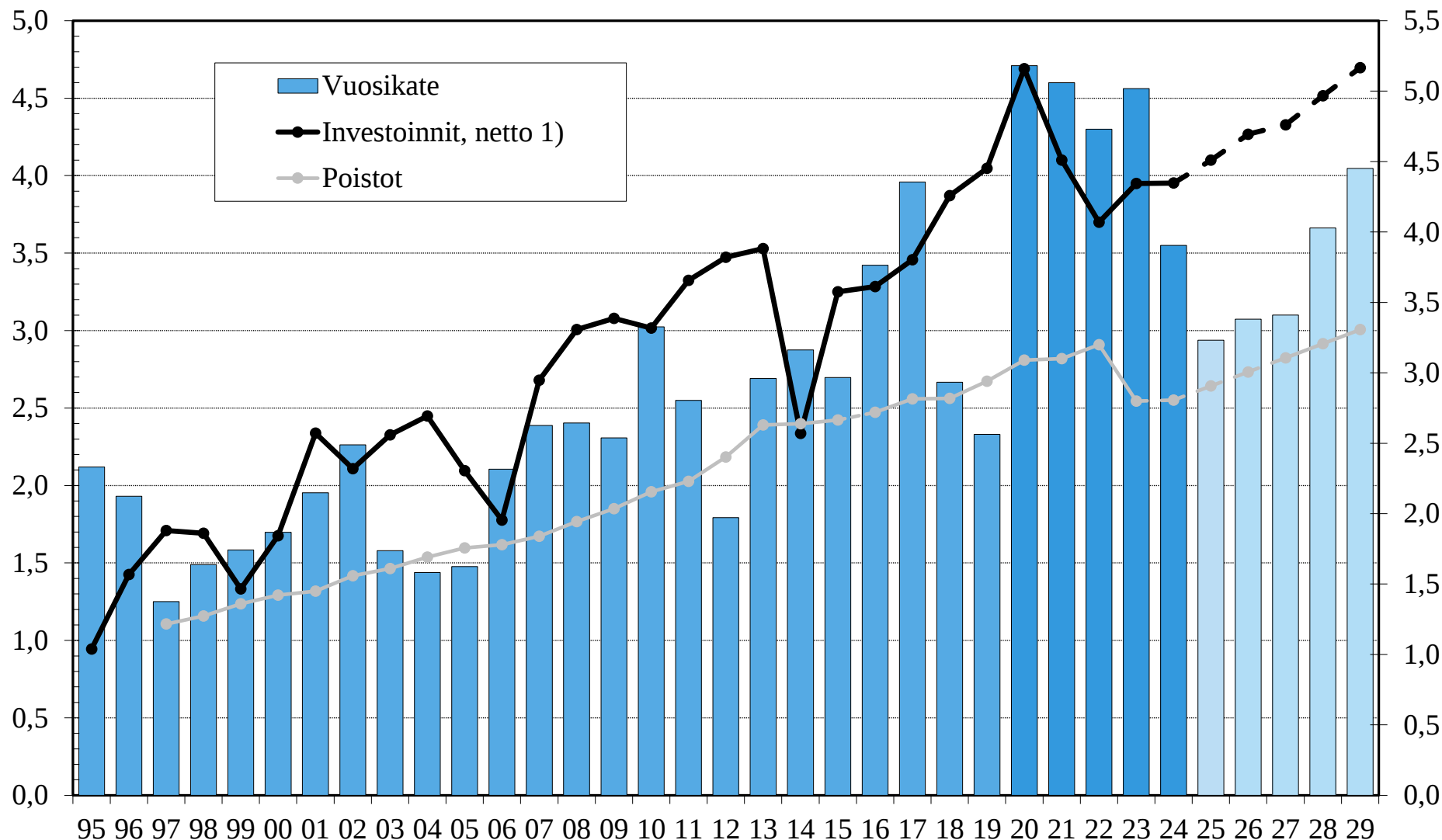
painelaskelman mukaan, mrd.€

Vuoden 2014 nettoinvestointien tasoon vaikuttaa kunnallisten liikelaitosten yhtiöittäminen.

Vuosien 2016 ja 2017 vuosikatetta vahvistivat kilpailukykysovimuksessa sovittu lomarahaleikkaus ja työnantajamaksujen alennukset. Kiky-säästöt leikattiin kuntataloudesta täysimääräisinä vuosina 2018–2019.

Vuonna 2020 vuosikatetta vahvistaa noin 2,6 miljardin euron koronatuki kunnille ja sairaanhoitopiireille. Vuodelle 2021 myönnettiin koronatukia yhteensä noin 2,4 miljardia euroa.

Vuoden 2023 vuosikatetta parantaa erityisesti edellisten vuosien verotilitykset.

Kuntatalouden vuosikate ja tilikauden tulos

painelaskelman mukaan, mrd.€

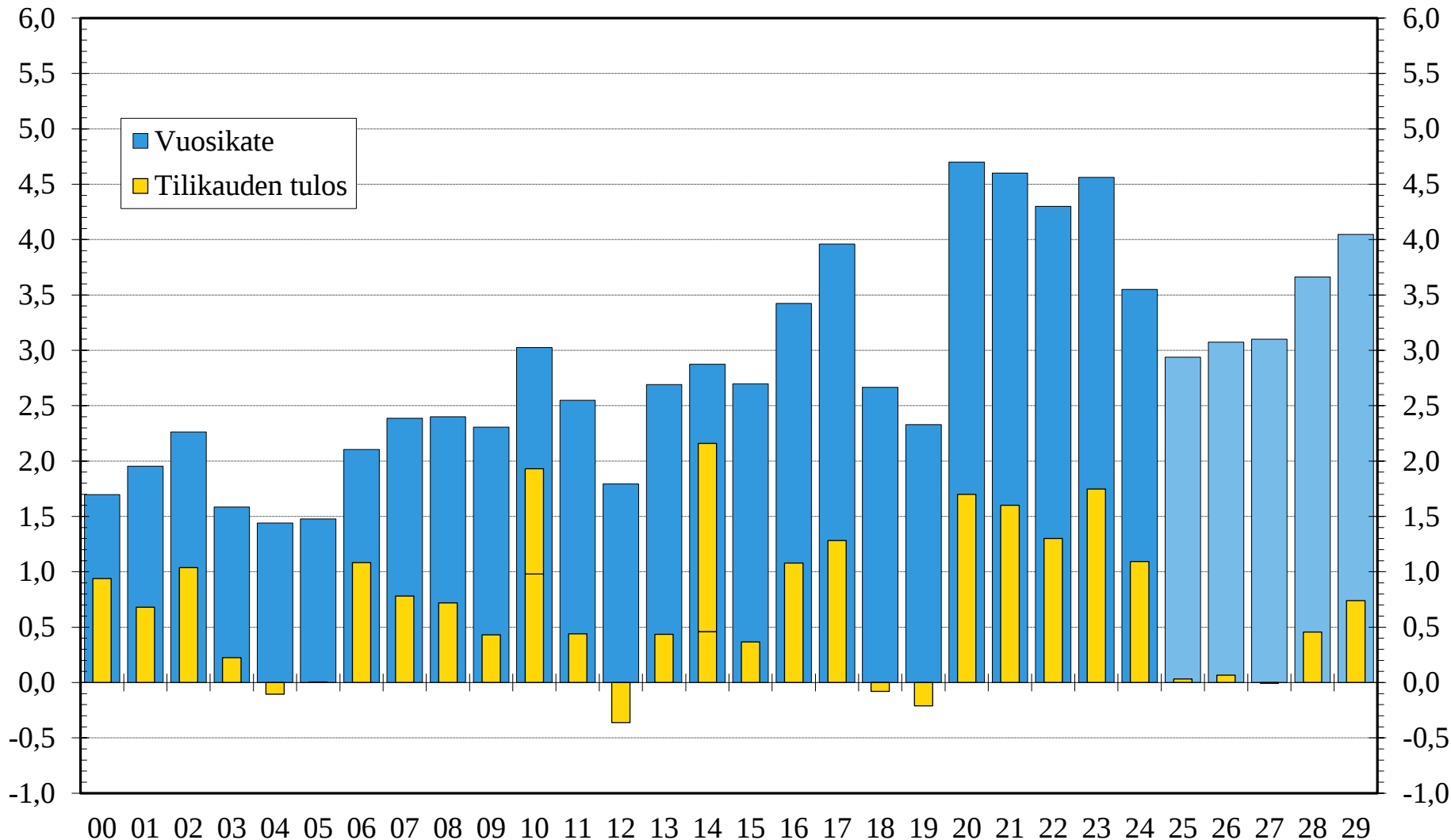
Vuoden 2010 tuloksessa HSY:n perustamisesta johtuvaa kirjanpidollista myyntivoittoa 0,95 mrd. euroa.

Vuonna 2014 kunnallisten liikelaitosten yhtiöittäminen paransi tulosta 1,7 mrd. euroa.

Vuosien 2016 ja 2017 vuosikatetta vahvistivat kikyn lomarahaleikkaus ja työnantajamaksujen alennukset. Kiky-säästöt leikattiin täysimääräisinä vuosina 2018-2019.

Vuonna 2020 vuosikatetta vahvistaa noin 2,6 miljardin euron koronatuki kunnille ja sairaanhoitopiireille. Vuodelle 2021 myönnettiin koronatukia yhteensä noin 2,4 miljardia euroa.

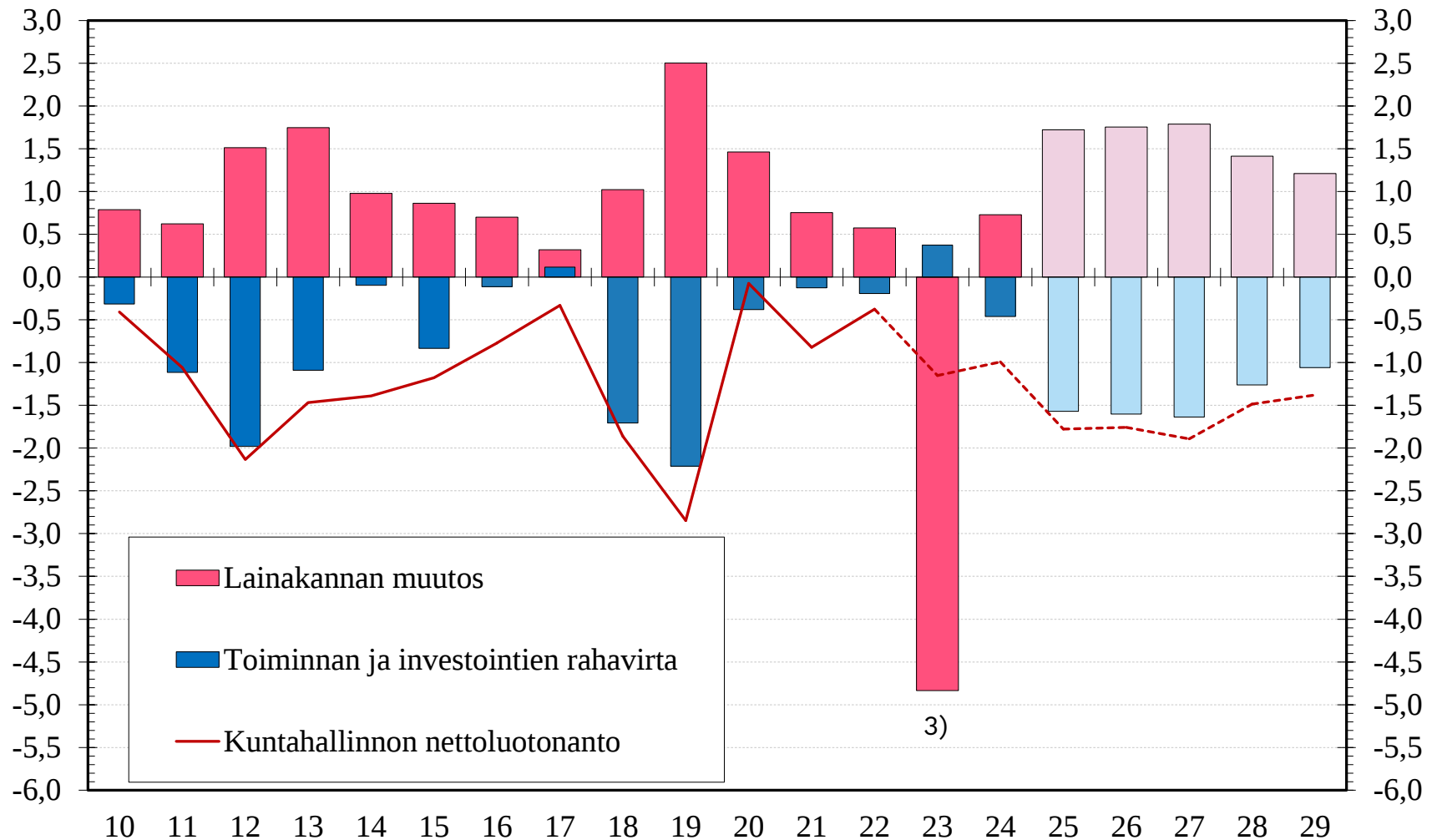
Vuoden 2023 vuosikatetta parantaa erityisesti edellisten vuosien verotilitykset.

Kuntasektorin toim. ja inv. Rahavirta¹⁾, nettoluotonanto²⁾ sekä lainakannan muutos

painelaskelman mukaan, mrd.€

- 1) Alijäämäinen (neg.) rahavirta ilmaisee, että menoja katetaan kassavaroja vähentämällä tai lainalla. Ylijäämäinen (pos.) rahavirta ilmaisee, kuinka paljon varoja jää antolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen.
- 2) Nettoluotonanto kansantalouden tilinpidon mukaan = Paikallishallinnon kokonaistulojen ja kokonaismenojen erotus. Vuodesta 2023 alkaen sisältää vain kuntahallinnon (ei hyvinvointialueita).
- 3) Vuoden 2023 luvuissa on huomioitu sote-uudistuksen vaikutus.

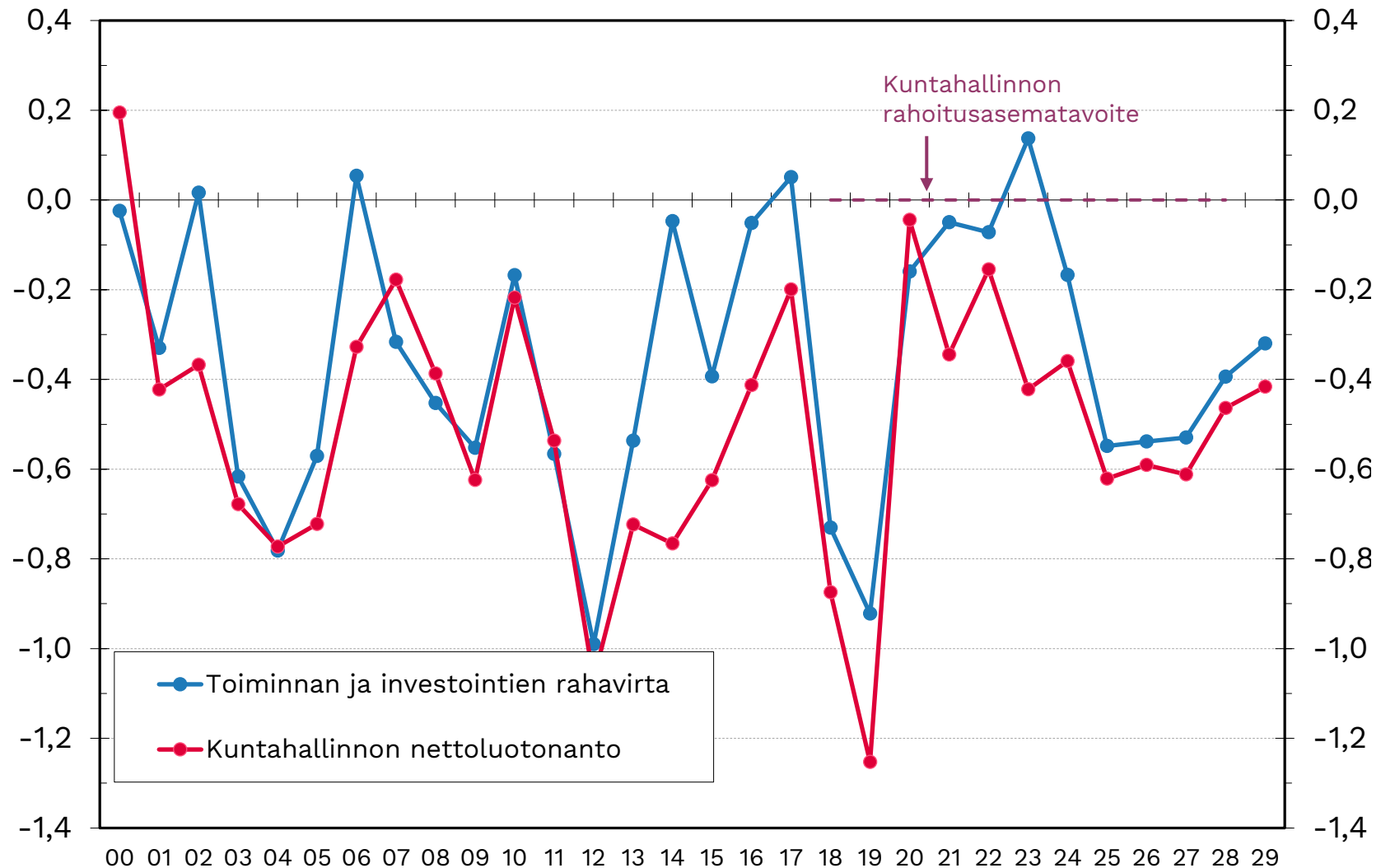
Kuntasektorin toim. ja inv. rahavirta¹⁾ sekä nettoluotonanto²⁾ painelaskelman mukaan, % BKT:sta

1) Alijäämäinen (neg.) rahavirta ilmaisee, että menoja katetaan kassavaroja vähentämällä tai lainalla. Ylijäämäinen (pos.) rahavirta ilmaisee, kuinka paljon varoja jää antolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen.

2) Nettoluotonanto kansantalouden tilinpidon mukaan = paikallishallinnon (pl. hyvinvointialueet) kokonaistulojen ja kokonaismenojen erotus. Vuodesta 2023 vain kuntahallinto (ei hyvinvointialueita).

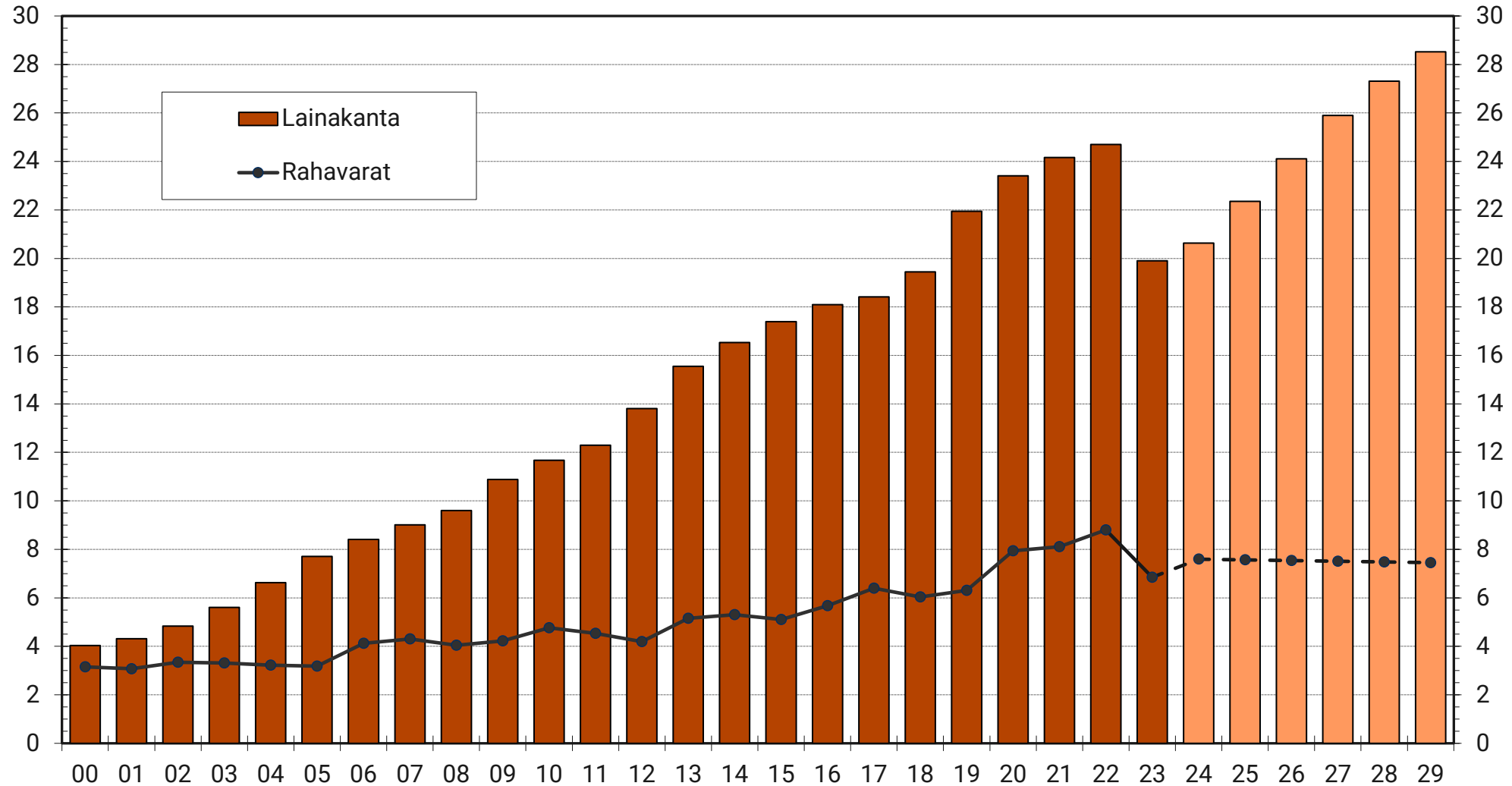
Sote-uudistuksen vaikutus huomioitu, vuodesta 2023 lähtien vain kuntahallinnon nettoluotonanto.

Rahavirran ja nettoluotonannon eroa vuodesta 2022 alkaen selittävät mm. HKL yhtiöittämisen, verotulojen ajoitustekijöiden sekä sairaalakiinteistöjen myyntien erilainen käsittely kuntien kirjanpidon ja kansantalouden tilinpidon välillä.

Kuntien ja kuntayhtymien lainakanta ja rahavarat

painelaskelman mukaan, mrd.€

Kuntien ja kuntayhtymien tuloslaskelma

painelaskelman mukaan, mrd.€

Tuloslaskelman erä	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Toimintatulot	7,45	7,54	7,44	7,37	7,54	7,64	7,71
Toimintamenot	-21,51	-21,85	-23,08	-23,80	-24,51	-24,98	-25,45
Toimintakate	-14,06	-14,31	-15,65	-16,43	-16,98	-17,35	-17,75
Verotulot	14,59	14,10	14,25	15,03	15,65	16,27	16,88
Valtionosuudet	3,67	3,43	4,09	4,26	4,24	4,57	4,74
Rahoituserät, netto	0,36	0,32	0,25	0,23	0,19	0,17	0,18
Vuosikate	4,56	3,55	2,94	3,07	3,10	3,66	4,05
Poistot ja arvonalent.	-2,80	-2,81	-2,91	-3,01	-3,11	-3,21	-3,31
Satunnaiserät, netto	-0,02	0,35	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden tulos	1,75	1,09	0,03	0,07	-0,01	0,46	0,74
muutos-%:							
Toimintatulot	-27,3	1,2	-1,4	-0,9	2,3	1,4	0,9
Toimintamenot	-51,0	1,6	5,7	3,1	3,0	1,9	1,9
Toimintakate	-58,2	1,8	9,4	5,0	3,3	2,2	2,3
Verotulot	-45,8	-3,3	1,1	5,4	4,1	3,9	3,8
Valtionosuudet	-66,0	-6,5	19,1	4,1	-0,5	8,0	3,6

Kuntien ja kuntayhtymien rahoituslaskelma

painelaskelman mukaan, mrd.€

Rahoituslaskelman erä	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Toiminnan rahavirta							
Vuosikate	4,56	3,55	2,94	3,07	3,10	3,66	4,05
Satunnaiset erät, netto	-0,02	0,35	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tulorahoituksen korjauserät	-0,22	-0,41	-0,41	-0,41	-0,41	-0,41	-0,41
Investointien rahavirta							
Investointimenot	-4,76	-4,78	-4,93	-5,10	-5,16	-5,35	-5,53
Rahoitusosuudet investointeihin ja investointien myyntitulot	0,81	0,83	0,83	0,83	0,83	0,83	0,83
Toiminnan ja investointien rahavirta	0,37	-0,46	-1,57	-1,60	-1,64	-1,26	-1,06
Rahoituksen rahavirta							
Antolainojen muutokset							
Pitkäaikaisten lainojen lisäys							
Pitkäaikaisten lainojen vähennys							
Lyhytaikaisten lainojen muutos							
Rahavarojen muutos							
Lainakanta 31.12.	19,90	20,63	22,35	24,11	25,90	27,31	28,52
Rahavarat 31.12.	6,85	7,59	7,57	7,54	7,51	7,48	7,45